

اعمال شب عید فطر و زکات فطره

<?xml encoding="UTF-8">

غسل مستحبی

از اعمال این شب، غسل مستحبی است که مشتمل بر شستشوی بدن ها با آب، و دل ها از گناه است، و روایت شده که قبل از غروب شب عید، غسل بکند با یقین به این که این شب، شب عید است، و نیز روایت شده که در اواخر شب عید غسل نماید.

و از جمله اینکه قدر احسان خداوند جلّ جلاله را بشناس که چگونه آن چه را که از فضلش می شناسی، به تو شناساند و تو را در زیر سایه اش وارد در ماه روزه نمود، و ریسمانت را به ریسمان خود متصل نمود و تو را به توجه و اقبال به خود توفیق داد، و هم چنان به وسیله او ادب در پیشگاهش و اشتغال به شکر و ستایش و ثناء بر او، به جای طلب چیزی از نیازها مشرف شدی.

پس نزدیک است که خداوند جلّ جلاله، وقتی که دید، اشتغال به تقدیس بزرگواری اش و تعظیم ستایشش را به جای طلب جایزه تقدیم داشتی، کمال آن، کرم و بخشش اقتضا می کند که بر تو، به جای کسی که مثل تو در این هیئت نبوده بیفزاید.

درک معنای عید فطر

معنی این عید را بفهم، که آن از مقامات خوشبختی و وفای وعده، و توجه و اقبال خداوند تبارک و تعالی به بندگان و طلبشان در پیشگاه مقدس پرده های سایه مجیدش، و پوشاندن لباس های دوستی بر دل و نشر پرچم قرب به پروردگار است. و تابانیدن خورشیدهای اقبال، بر صورت امیدها، و مژده اعمال، و درخواست به قبول پذیرش و اجابت درخواست، و تقدیم ممالک و تکیه دادن بر تخت ها، و سپردن کلیدهای خانه رضا و رضوان، و نوشتن نامه های امن و امان و پیش بینی آن چه که این بنده خوشبخت در منزل تازه نیاز دارد.

و از جمله، روی آوردن به نماز مغرب، با شادی دل، برای نزدیک شدن به آگاه نهان ها، و پیش گذاشتن قدم های انابه به طرف محل اجابت و دعا در تعقیب نافله مغرب، که به همراه آن توبه و استغفاری باشد که رها کننده از بندهای اصرار است.

و این دعایی است که آن را گروهی از اصحاب ما، به چند طریق روایت نموده اند. پس تعدادی از آنان، آن را در تعقیب نافله مغرب ذکر کرده اند و دسته دیگر گفته اند، که این دعا در حالی خوانده شود که خواننده آن در سجده نباشد، و بعضی دیگر روایت کرده اند، که در سجده باید بخواند و ما روایتی را ذکر می کنیم که مضمونش ذکر آن دعا، بعد از نافله مغرب است و این دعا روایت شده به اسناد متصل به حسن بن راشد که گفت: به امام صادق علیه السلام عرض کردم که مردم می گویند: آمرزش بر کسی که در ماه رمضان روزه می گیرد، شب قدر نازل می شود؟ پس حضرت فرمود: ای حسن! کارگر بعد از اتمام کارش، مزد می گیرد و آن شب عید است، عرض کردم: فدایت شوم، در شب عید چه عملی سزاوار است که انجام دهیم؟ فرمود: هنگامی که آفتاب غروب نموده غسل

کن. پس وقتی که نماز مغرب و چهار رکعت نافله بعدش را خواندی. دست هایت را بالا ببر و بگو: ای صاحب احسان و فضل! ای صاحب کرم! ای برگزینده محمد و یاورش! به محمد و آلش درود رسان و برایم بیامرز، هر گناهی که آن را شمرده ای، و آن در نزد تو در نوشته ای آشکار است.

سپس به سجده برو و صد بار بگو: «اَتُوبُ اِلَى اللّٰهِ» در حالی که در سجده هستی، آن گاه حاجات را بخواه که ان شاء الله تعالی برآورده می شود.

سنت علوی

امیرالمؤمنین علیه السلام در شب عید فطر، بعد از مغرب و نافله آن، دو رکعت می خواندند، که در رکعت اول بعد از سوره حمد سوره توحید را صدبار و در رکعت دوم بعد از حمد سوره توحید را یک بار می خواندند، آن گاه قنوت و رکوع و سجود و سلام را به جای می آوردند، و به سجده می افتادند و در سجده، صدبار می گفتند: «اَتُوبُ اِلَى اللّٰهِ» آن گاه می فرمود: به خدایی که جانم به دست اوست این نماز را کسی نمی خواند، پس از خداوند تبارک و تعالی چیزی می خواهد، مگر این که خداوند تبارک و تعالی آن را به او می دهد، و اگر گناهی بر گردنش باشد، که به اندازه ریگ های انبوه باشند.

و از اعمال امشب، نمازهایی است با فضیلت درخشان، که بعد از نماز عشاء، خوانده می شود، که ما آن را از محمد بن بابویه از کتاب ثواب الاعمال که در ضمن روایات نبوی صلی الله علیه و آله است، روایت می نمایم، که آن حضرت فرمود: هرکس در شب عید، شش رکعت نماز بخواند، که در هر رکعتی پنج بار سوره توحید را بخواند، شفاعتش برای تمام اهل بیت او پذیرفته است و اگرچه که آتش بر آن ها حتم شده باشد.

زکات فطره

باید بشناسد که این زکات بر چه کسانی واجب است، و آن بر هر آزاد بالغ عاقلی که موقع درک هلال ماه رمضان، نصابی از اصفافی که زکات اموال در آن واجب است را مالک باشند.

و باید وقت وجوب آن را نیز بشناسد و آن بر کسی واجب می شود که گفتیم و موقع آن، هلال ماه شب عید است. و آخر وقت دادن آن، تا زمانی است که، وقت نماز عید سپری می شود و بعد قضاء می شود. و نیز شناخت مقدار واجب زکات فطر و نیز از کسانی که واجب است، زکات فطره بدهند، و آن واجب است که برای خود و خانواده و میهمانش، که موقع ورود ماه شوال در میهمانی او بوده، زکات فطره جدا سازد و از هر نفری یک صاع نه رطلی یا قیمت معادل آن با حفظ و دقت در قیمت معادل بخاطر احتیاط در اعمال جدا نماید.

و نیز باید کسانی که مستحق دریافت این زکات هستند را بشناسد و آن فقیر آزاد از اهل ایمان می باشد که نیازمند دریافت زکات اموال است یا کسانی که به مانند او هستند، مثل یتیم یا فی سبیل الله جلّ جلاله که درباره آن ها، به اهل اقبال و توجه اجازه داده شده است.

و در ضمن، شناخت بعضی از روایاتی که در فضیلت زکات فطر وارد شده، لازم است که زکات فطر رهنیدن از مرگ حاضر است، برای کسی که آن را می پردازد، و امان برای او می باشد، تا وقت اجل دیگر که می رسد.

کامل شدن روزه

از کمال روزه، دادن زکات آن، یعنی زکات فطر است، هم چنان که صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله نماز را کامل می نماید، زیرا کسی که روزه بگیرد و زکات را اداء ننماید، پس روزه ای برایش نیست. موقعی که آن را عمدا ترک نماید، و نمازی برایش نیست. اگر که صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله را ترک نماید، زیرا خداوند عزّ و جلّ قبل از روزه، از آن شروع نموده و فرمود: رستگار می شود کسی که زکات بدهد و نام پروردگارش را برده، پس نماز بگذارد.

گفتنی است در نظرتان باشد که از بخل ورزیدن انسان، برای دادن این زکات فطر اندک، و باز داشتن خداوند جلّ جلاله از اموالش که به وسیله حواله به فقیر در آن تصرف نماید، به همین اندازه زکات اندک بر بنده مدعی مسلمانی، رسوایی و بیرون رفتن از حکم عقل و فکر است.

زیرا حکم خرد این را اقتضا می کند، که مالک مال که در حقیقت، همان پروردگار پروردگاران است، سزاوارتر به تصرف در مال نسبت به بندگان است که به هرکس از بندگان که بخواهد، می دهد و هرکه را بخواهد از آن باز می دارد و در آن به حسب مرادش حکم می نماید و چگونه نیکو است، برای بنده ای که در نماز یا در عبادت دیگر در پیش گاه پروردگارش بایستد و در حالی که او خداوندش را از این مقدار اندک از زکات باز داشته و با مراسم شریفش با رد و کوچک شمردن و اهمال مقدمات مقابله نموده، ایشان این برخورد را به جز از قلب بسیار بیمار و معیوب و عقل زشتش نمی کند، و شاید از کسانی باشد که دین خود را به بازی و مسخره گرفته و ادعای مسلمانی او دروغ باشد. (1)

پی نوشت :

1. آداب و ادعیه ماه رمضان، ص 567 و 556.